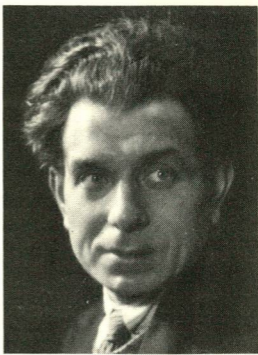

BOEKKHANDEL EN V.B., z. Uitgeverij en Boek-
handel en V.B.

BRUGGEN, Staf, toneelspeler, -regisseur en -leider
(Schaarbeek 16 februari 1893 - Gent 18 mei 1964).
Debuteerde als acteur bij het Kristen Vlaamsch

Tooneel (J. Platteau, 1913); was in de Eerste Wereldoorlog krijgsgevangene te Göttingen, waar hij een toneelgroep organiseerde; sloot zich in 1918 aan bij het Fronttoneel (Dr. J.O. de Gruyter) en werkte voor het toneel van het Verbond der Vlaamse Oud-Strijders. In 1920 werd hij een van de voornaamste acteurs van het Vlaamsch Volkstoneel (Dr. J.O. de Gruyter, 1920-'24) en vervolgens steracteur, tevens regisseur bij het Katholiek Vlaamsch Volkstoneel (J. de Meester, 1924-'29).

Bij de splitsing van deze laatste troep richtte Staf Bruggen het Nieuw Volkstoneel (1930) op, dat van 1931 tot '40 optrad als Nationaal Vlaamsch Tooneel. Van 1940 tot '44 was hij directeur van de Koninklijke Nederlandse Schouwburg te Gent. Na de Tweede Wereldoorlog regisseerde hij in amateurskringen.

In wezen een acteur met alle aanleg voor het solistische systeem van de oude school, heeft Staf Bruggen de moeilijke opdracht gehad deze virtuoze speelstijl van de vedette te doen opgaan in de collectieve spelhomogeniteit van de nieuwerwetse regisseurs J. de Meester en A. van de Velde. De plastische breedheid van zijn spreektechniek, geschoold in klassieke helderheid bij Dr. J.O. de Gruyter, wist hij te verenigen met de extreme lichamelijke uit de Russische school, die door het Vlaamsch Volkstoneel op een religieus-nationalistische stam werd geënt. Deze diversiteit van individuele aanleg en collectieve gerichtheid heeft wel een tijdlang spectaculaire en oprechte bijval opgeleverd, maar bood in laatste instantie niet de nodige fundering voor duurzaamheid en ontwikkeling. Zo is Staf Bruggen als toneelkunstenaar slachtoffer van tijd en volk geworden. Een ogenblik lang belichaamde hij in het Vlaamsch Volkstoneel de aspiraties naar een autonome theatraliteit; bij het verdwijnen van de doctrinaire artisticeit werd dit theater, in Staf Bruggen als een symbool ogeneschijnlijk bestendig, tot een randverschijnsel van nationalistische onderonsjes. Staf Bruggen is een vereerd theaterleider gebleven, meer om politiek-emotionele redenen dan uit een oogpunt van artistieke objectiviteit.

LITERATUUR: W. Putman, *Tooneelgroei* (1927); - P.G. Buckinx, *Staf Bruggen* (1929); - W. Putman, *Tooneeldagboek 1928-38* (1938); - C. Godelaine, *Het Vlaamsche Volkstoneel* (1939); - A. vander Plaetse, *Herinneringen aan het Vlaams Volkstoneel* (1960); - *Staf Bruggen-herdenking*, in *Spots*, jg. 1, nr. 3 (april 1967, p. 2-26).

CARLOS TINDEMANS